

NCAM12

PSU

คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

National Conference on Administration and Management

การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารจัดการ ครั้งที่ 12

6 มิถุนายน 2563

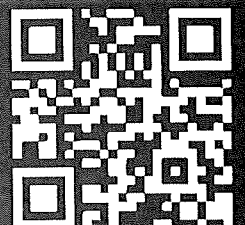
ณ อาคารวิจัยและพัฒนางานองค์ความรู้เพื่อการจัดการ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การบริหารจัดการสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS FOR MANAGEMENT

ABSTRACTS + PROCEEDINGS

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
<http://ncam.fms.psu.ac.th>

NCAM12

**National Conference on
Administration and Management**

การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารจัดการ ครั้งที่ 12

การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารจัดการ ครั้งที่ 12 ประจำปี 2563
The 12th National Conference on Administration and Management

วันเสาร์ที่ 6 มิถุนายน 2563
ณ อาคารวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการจัดการ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

จัดทำโดย
คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ห้องนำเสนอ 5 การจัดการการท่องเที่ยว/MICE	453
34. การศึกษาความคิดเห็นของออกาไนเซอ์ต่อความต้องการของนักเดินทาง เพื่อเป็นรางวัลในด้านกิจกรรมเชิงสุขภาพในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย	454
35. ความต้องการสืบสานและอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมการเล่นท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนเทศบาลตำบลธารน้ำทิพย์ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา	466
36. การพัฒนาแบบวัดทัศนคติต่อธุรกิจบ้านพักในฟาร์มกรณีศึกษา: นักท่องเที่ยวใช้บริการธุรกิจบ้านพักในฟาร์มในจังหวัดน่าน	478
37. แนวคิดในการพัฒนาอาหารพื้นถิ่นภาคกลางสู่การท่องเที่ยวเชิงอาหาร อย่างยั่งยืน	491
38. การวิเคราะห์ความหลากหลายทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม สู่การศึกษาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรม	504
39. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมย่านเมืองเก่าสงขลา	520
40. การวิเคราะห์สภาพการณ์ การมีส่วนร่วมของชุมชน และทุนทางสังคม ของหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนกรณีศึกษา บ้านบางสะแก ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	531
41. Exploratory Study Towards Event Technologies in Five Selected Thailand MICE Venues	544
42. แนวทางการจัดการท่องเที่ยว เพื่อสร้างการท่องเที่ยวเชิงสันติภาพโดยชุมชน จังหวัดปัตตานี	558
43. การศึกษาองค์ประกอบท่องเที่ยวโดยชุมชนบนพื้นฐานสังคมพหุวัฒนธรรม ของจังหวัดปัตตานี	571
44. แนวทางยกระดับจังหวัดสงขลาสู่การเป็นเมืองโมซ์ซิตี	582
ห้องนำเสนอ 6 รัฐประศาสนศาสตร์/บริหารรัฐกิจ	596
45. อิทธิพลภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และบรรยากาศนวัตกรรมที่ส่งผล ต่อพฤติกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมของพนักงานองค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา	597
46. ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของพนักงาน เทศบาลเมือง และเทศบาลนครในจังหวัดสงขลา	607
47. อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อความพึงพอใจในงาน และความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร: กรณีศึกษา ธนาคารออมสิน ในจังหวัดสงขลา	618

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
48. ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อสวัสดิการสังคม ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาพื้นที่เทศบาลนครสงขลา	628
49. การจัดการความเสี่ยงอุทกภัยของเกาะลิบง: การวิเคราะห์ปัจจัยเกื้อหนุน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน	642
50. ความสัมพันธ์ของสมรรถนะที่ส่งผลต่อคุณลักษณะผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานสูง ของธนาคารแห่งหนึ่งในประเทศไทย	654
51. การสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ส่งผลต่อการบริหารความหลากหลาย ของบุคลากรที่มีช่วงอายุต่างกันในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนราธิวาส	667
52. อิทธิพลของความล่าช้าจากกฎระเบียบขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ส่งผล ต่อความผูกพันในงานและบทบาทของความสอดคล้องระหว่างบุคคล กับองค์การในฐานะตัวแปรคั่นกลาง: กรณีศึกษาข้าราชการในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา	680
53. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	691
54. การจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงแพะพื้นที่จังหวัดพัทลุง	704
ห้องนำเสนอ 7 การจัดการทั่วไป	717
55. การศึกษาอิทธิพลของการทำงานทางไกลที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในอาชีพ ของพนักงานธนาคารในภาคใต้	718
56. การประเมินความได้เปรียบทางการแข่งขันจากการนำระบบซอฟต์แวร์ อัตโนมัติมาใช้ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์: กรณีศึกษา ธนาคารเอปียี สายงานปฏิบัติการ	732
57. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การเพื่อการเรียนรู้และความพึงพอใจในงาน ของพนักงานสายวิชาการ มหาวิทยาลัยพะเยา	744
58. การบริหารจัดการกลุ่มแม่บ้านดุกสุเหรา ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส	755
59. แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาแปลงใหญ่ ไชนารายณ์ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย	767
60. ช่องว่างของแนวคิดคุณภาพการบริการของธุรกิจโรงแรม	777
61. ผลกระทบของเหตุการณ์ความไม่สงบในชายแดนภาคใต้ที่มีต่อ อุตสาหกรรมโรงแรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	788

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิวิมล สุขพบ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี ลิ้มอุสันโน
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษราภรณ์ สุดตาพงศ์
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามณี ตรีภูมิตูตา
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตติยาพร จารุมณีรัตน์
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ จินดาบถ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ มณีมัย
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิราภรณ์ จันทร์โพธิ์นุกูล
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษณุพงษ์ โพธิ์พิรุฬห์
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ บางโชคดี
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพร คุณวิชาติ
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุฬาลักษณ์ พัฒนศักดิ์ภิญโญ
13. ดร.กุลกานต์ เมเวส
14. ดร.ชายนีย์ ช. บุญพันธ์
15. ดร.จันทวรรณ ปิยะวัฒน์
16. ดร.จิตติมา วิเชียรรักษ์
17. ดร.ณติกา ไชยานุพงศ์
18. ดร.ณัฐธิดา สุวรรณโณ
19. ดร.ธนวัต สุวรรณวงศ์
20. ดร.ดรณิกร สุปันตี
21. ดร.ทรงสิน ธีระกุลพิศุทธิ์
22. ดร.ธัญรดี ทวีกาญจน์
23. ดร.นนทิภัก เพียรโรจน์
24. ดร.พัชราภรณ์ บุญเลื่อง
25. ดร.มัทนชัย สุทธิพันธุ์
26. ดร.ฤชชฎา เทพยากุล
27. ดร.วันอามิณา บอสตันอลี
28. ดร.ศรัณยู กาญจนสุวรรณ
29. ดร.ศิรินุช ลอยกุลนันท์
30. ดร.สิริวิท อีสโร
31. ดร.เอกฤทธิ์ แก้วประพันธ์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาบทความ (ต่อ)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์
2. รองศาสตราจารย์พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์
3. รองศาสตราจารย์ภาณุ ธรรมสุวรรณ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยโทหญิง ดร.เกิดศิริ เจริญวิศาล
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอแก้ว จันทร์กิงทอง
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชฎา หนูสาย
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดลฤทัย โกวรรธนะกุล
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ ยุคันตวนิชชัย
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพร ทองชะโชค
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพมาศ ปักเข็ม
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษอรีย์ ยีหมะ
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒนธนะ บุญชู
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ บัวชุม
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ ศุทธชัย
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรวิชญ์ เขาวสุวรรณ์ไชย
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธินี ฤกษ์ขำ
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวารี นามวงศ์
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต สงสม
19. ดร.ปิยะวดี โรหิตารชุน
20. ดร.ชนาธิป หวังรวงศ์
21. ดร.ปะการัง ชื่นจิตร
22. ดร.ปาริชาติ จันทร์ศรีบุตร
23. ดร.ภุรีทัต อินยา
24. ดร.วินัย นาคี
25. ดร.ศิริดา นवलประดิษฐ์
26. ดร.सानิตย์ ศรีชูเกียรติ
27. ดร.สุวิมล บัวทอง

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์การนำเสนอบทความ

ห้องนำเสนอ 1 การบัญชี 1/2

ดร.จิตติมา วิเชียรรักษ์

ดร.ศิรดา นวลประดิษฐ์

ห้องนำเสนอ 2 การบัญชี 2/2

รองศาสตราจารย์ ดร.สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ มณีมัย

ห้องนำเสนอ 3 การตลาด และการจัดการโลจิสติกส์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิราภรณ์ จันทร์โพธิ์กุล

ดร.สุมนา ลาภาโรจน์กิจ

ห้องนำเสนอ 4 ระบบสารสนเทศ และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรธุรกิจ

ดร.ณติกา ไชยานุวงศ์

ดร.ณัฐจิตา สุวรรณโณ

ห้องนำเสนอ 5 การจัดการการท่องเที่ยว/MICE

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวารี นามวงศ์

ดร.พัชราภรณ์ บุญเลื่อง

ห้องนำเสนอ 6 รัฐประศาสนศาสตร์/บริหารรัฐกิจ

ดร.ตณูวัศ สุวรรณวงศ์

ดร.ฤชุตตา เทพยากุล

ห้องนำเสนอ 7 การจัดการทั่วไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษราภรณ์ สุตตาพงศ์

ดร.ศิรินุช ลอยกุลนันท์

การวิเคราะห์สภาพการณ์ การมีส่วนร่วมของชุมชน และทุนทางสังคมของหมู่บ้าน
ท่องเที่ยวโดยชุมชนกรณีศึกษา บ้านบางสะแก ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที
จังหวัดสมุทรสงคราม

The Analysis of the Situation, Community Participation and Social
Capital in Community-based Tourism: A Case Study of Bangsakae Village,
Bangsakae Sub-district, Bang Khonthi District, Samut Songkram Province

อัจฉรีย์ มานะกิจ

Atcharee Manakij¹

เก็ดศิริ เจริญวิศาล

Kaedsiri Charoenwisan²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพการณ์ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชน และระดับทุนทางสังคมของการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านบางสะแก ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม เก็บข้อมูลสภาพการณ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยวิธีการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก คือผู้ที่มีประสบการณ์และมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 10 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 15 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ ถึง มีนาคม เครื่องมือที่ใช้ทำการบันทึกข้อมูล มีทั้งแบบเป็นลายลักษณ์อักษรและเทปเสียง โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการถอดการบันทึกด้วยการจัดรูปแบบเนื้อหาที่ถอดความด้วยวิธีการพิมพ์แบบคำต่อคำ (Verbatim)

ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าบ้านบางสะแกมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอยู่ในระดับการร่วมดำเนินการ ซึ่งมีการกระจายอำนาจผ่านการเจรจาต่อรองระหว่างชุมชนและผู้มีอำนาจ ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้านการวางแผนและตัดสินใจในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้และมีทุนทางสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีความโดดเด่น มีระดับความสัมพันธ์ทุกด้านทั้งด้านทุนมนุษย์ ด้านทุนที่เป็นสถาบัน รวมถึงด้านทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรม อยู่ในระดับสูง เป็นกลุ่มที่มีทุนทางสังคมที่ดี ความร่วมมือที่ดี ระหว่างเครือข่ายทั้งกับหน่วยงานราชการ และองค์กรอื่น ๆ ภายนอกชุมชน ไม่จำเป็นต้องต้องการความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกมากนัก

คำสำคัญ : สภาพการณ์ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทุนทางสังคม

¹ นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

E-mail: atcharee_noon@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ร้อยโทหญิง ดร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

E-mail: kaedsiri@ms.su.ac.th

Abstract

The objectives of this research were to analyze the situation of community-based tourism and to study the level of community participation and the level of social capital of Bangsakae community-based tourism at Bangsakae sub-district, Bang Khonthi district, Samut Songkram Province. The methods of collecting data of the community-based tourism were focus group discussion by interviewing 10 key informants having experience and taking a part in the community-based tourism development, and in-depth interview by interviewing 15 people. Data were collected between February to March. The research instruments used in collecting data were formal writing and electronic records by using verbatim transcription as a technique to analyze data by converting each word in an audio recording into a text format (word-for-word).

The research reflected that the level of Bangsakae community participation was at the partnership level. There was decentralization through negotiation between the community and authorities. Local people were responsible for working as the collaborative planners and decision-makers to achieve goals together. It was also found that social capital was at the high level. The social capital in the community is strong and unique. The community had a high level of relationship in all aspects including human capital, institutional capital, wisdom, cultural capital, good social capital, collaboration with networks, government agencies and other organizations outside the community. There was not much need for Bangsakae community to receive assistance from external organizations.

Keywords: Situation Analysis, Social Capital, Community Participation

บทนำ

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-based Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่อาศัยหลักการสำคัญในการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เป็นการกระจายอำนาจแก่ชุมชน ให้มีส่วนร่วมด้านการบริหาร การจัดสรรทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน รวมถึงสร้างการเรียนรู้และประสบการณ์ด้านต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว (สถาบัน พระปกเกล้า ,2554) โดยประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น คือการสนับสนุนเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น สิทธิในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดย ชุมชน พัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่น และเป็นการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน ถือได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกรูปแบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการท่องเที่ยวจากท่องเที่ยวกระแสหลัก ให้ความสำคัญตามความสนใจของนักท่องเที่ยว และเป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งของชุมชนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการจัดการที่ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง แผนงาน และดำเนินงาน ทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว ความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน ความรู้และความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของคนในชุมชน และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (สุจิตราภรณ์ จุสปาโล ,2557) ซึ่งแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น จำเป็นต้องอาศัย “ทุนทางสังคม” (Social Capital) ซึ่งเป็นเสมือนตัวหล่อลื่นก่อให้เกิดการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วม และความร่วมมือของคนในชุมชน (จักรกฤษณ์ เจริญสิทธิ์ และคณะ ,2561)

บ้านบางสะแก หมู่ที่ 6 ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นหนึ่งในหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ได้รับจัดสรรงบประมาณหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชน จากกรมการพัฒนาชุมชน ในปีพ.ศ. 2562 เพื่อใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานการท่องเที่ยวโดยชุมชน หากแต่การดำเนินงานหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนของตำบลบางสะแกไม่เพียงแต่จัดทำขึ้นเฉพาะหมู่ที่ 6 บ้านบางสะแก แต่มีศักยภาพในการดำเนินงานเชื่อมต่อเครือข่ายในระดับตำบล ในขับเคลื่อนการดำเนินงานหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีความเข้มแข็ง โดยมีคณะกรรมการในการขับเคลื่อน ภายใต้ชื่อ “กลุ่มรักษ์บางสะแก” ที่มีคณะทำงานกลุ่มในระดับตำบล เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการบูรณาการเกิดเป็นเครือข่ายทางสังคมในวงกว้าง และก่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านบางสะแกตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการบริหารจัดการชุมชน บนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่ามีสภาพการณ์ การมีส่วนร่วมของชุมชนและทุนทางสังคมอย่างไร เพื่อเป็นตัวอย่างในการเสนอแนะแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพการณ์ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านบางสะแก ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านบางสะแก ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อศึกษาระดับทุนทางสังคมของการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านบางสะแก ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ทบทวนวรรณกรรม และการพัฒนาสมมุติฐาน

แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community – Based Tourism – CBT) หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม มีการกำหนดการดำเนินงานและทิศทางการท่องเที่ยวโดยคนในชุมชน มุ่งเน้นการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อชุมชน โดยมีชุมชนเป็นเจ้าของมีสิทธิ การจัดการดูแล และเกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาท่องเที่ยวในชุมชน (พจนาน สุวรรณศรี และสมภาพ ยี่จ่อหอ , 2556) และ (Fennell ,1999) ได้เสนอคุณสมบัตินี้สำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่าจะต้องประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ เกิดผลกำไรตอบแทนแก่สมาชิกในชุมชน ได้รับประโยชน์โดยรวมอย่างแท้จริง ไม่ให้เกิดความตึงเครียดด้านสังคมและวัฒนธรรม สร้างจิตสำนึกในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม และก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีงานระหว่างประเทศ ทั้งนี้การที่จะให้ชุมชนดำเนินการท่องเที่ยวตามหลักการดังกล่าวข้างต้น จำเป็นต้องเตรียมความพร้อม และสร้างความเข้มแข็งให้กับ

ชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว และจำเป็นต้องมีกระตุ้นให้คนในสังคม เห็นถึงความสำคัญและมีความต้องการที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับผู้มาเยือน นอกจากนี้ความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของชุมชน ให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และสิ่งแวดล้อมได้รับการอนุรักษ์ รวมถึงดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอันดีงามของชุมชน อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน (ณัฐพัชร มณีโรจน์ ,2560) เริ่มต้นมาจากการที่ชุมชนเห็นถึงความสำคัญและร่วมแรงร่วมใจ ในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนโดยคนในชุมชน และเข้าใจในหลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเรื่องของการรับรู้ว่าคุณชุมชนนั้นเป็นเจ้าของ มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ทั้งยังช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต ก่อเกิดความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม เอกลักษณ์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น และมีการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน ทั้งนี้การท่องเที่ยวโดยชุมชนสามารถส่งเสริมการพัฒนาที่เกิดขึ้นใหม่เศรษฐกิจ และได้ถูกนำมาใช้โดยโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกในการลดความยากจน จุดมุ่งหมายสำคัญของ CBT เป็นการดำเนินการตามกลยุทธ์ที่เชื่อมโยงความต้องการที่จะลดความยากจนที่มีการแบ่งในการพึ่งพาโครงสร้างขึ้นอยู่กับควบคุมของภาครัฐและเอกชน (Giampiccoli and Kalis ,2012)

แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น หมายถึง การให้โอกาสแก่คนในชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจ กำหนดปัญหาของตนเอง เป็นการเสริมสร้างพลังให้กับชุมชน กลุ่มองค์กรชุมชน ให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจ และการควบคุมกิจการต่าง ๆ ในชุมชน สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตนเอง มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชนและชุมชน ทั้งในด้านภูมิปัญญา ทักษะความรู้ ความสามารถ และการจัดการ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยที่คนในชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างอิสระ ทำงานร่วมกันในรูปแบบของกลุ่มหรือองค์กรชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างชัดเจน สำหรับการประเมินสถานะการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ ตามลักษณะที่เป็นแกนแนวตั้ง Etsuko Okazaki (2008)

1. ระดับที่ชุมชนยังไม่มีส่วนร่วม (Non-Participation) ได้แก่ระดับการมีส่วนร่วมที่มีมุมมองของการมีส่วนร่วมของชุมชนว่าโครงการจะประสบ หรือบรรลุเป้าหมายได้ เกิดจากการสนับสนุนโดยภาครัฐและการวางแผนของเจ้าหน้าที่ เท่านั้น (Manipulation) และระดับที่ชุมชนยังไม่มีส่วนร่วมเป็นเพียงการจัดกิจกรรมเพื่อให้ข้อมูลหรือการศึกษาแก่ผู้มีส่วนร่วมเท่านั้น (Therapy)

2. ระดับเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมของชุมชน (Degrees of Tokenism) ได้แก่ระดับการให้ข้อมูล (Informing) เป็นขั้นแรกของการมีส่วนร่วม แต่เป็นการสื่อสารแบบทางเดียว กล่าวคือ ภาครัฐหรือเจ้าของโครงการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประชาชนเมื่อกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาต่าง ๆ ได้ถูกคิดริเริ่มแล้ว โดยชุมชนมีสิทธิเพียงการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเท่านั้น ไม่มีช่องทางในการแสดงความคิดเห็นหรือเกี่ยวข้องใดใดกับการตัดสินใจ อย่างไรก็ตามสามารถกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในระดับนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งวิธีการให้ ข้อมูลมีได้หลายเทคนิคและวิธีการ เช่น การประกาศผ่านหนังสือพิมพ์ การแจกแผ่นพับ หรือการแสดง นิทรรศการ เป็นต้น ระดับการปรึกษาหารือ (Consultation) เป็นระดับที่มีการเปิดโอกาสให้มีการเจรจา กันระหว่างภาครัฐหรือ

เจ้าของโครงการ ชุมชนที่ได้รับผลกระทบ และสาธารณชน อาจจะเป็น การสำรวจทัศนคติ การประชุม เพื่อนบ้านหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือเป็นการสอบถามจากเจ้าหน้าที่รัฐ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ นำข้อมูล และผลการศึกษาไปปรึกษาหารือกับชุมชนในประเด็นปัญหา ทางเลือก ทางแก้ไขที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย หรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็น ได้ แต่ไม่มีหลักประกันว่าแนวคิดเหล่านั้นจะถูก นำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาอย่างเหมาะสมหรือมีผล ต่อการตัดสินใจ และระดับการสร้างความร่วมมือและวางแผนร่วมกัน (Placation) เป็นระดับที่เปิด โอกาสให้มีการสื่อสารแบบสองทาง การอนุญาตให้ชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการ อนุญาต ให้สามารถแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่าง การ ดำเนิน โครงการ ลดปัญหาความขัดแย้ง แต่อย่างไรก็ตามอำนาจในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายยังเป็นของ ผู้มีอำนาจโดย ขอบตามกฎหมาย วิธีการมีส่วนร่วมในระดับนี้อาจจะเป็นการประชุมวางแผนแบบ มีส่วนร่วมหรือกลุ่ม ปรึกษา เป็นต้น

3. ระดับที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมาก (Degrees of Citizen Power) ได้แก่ระดับการร่วม ดำเนินการ (Partnership) เป็นการกระจายอำนาจผ่านการเจรจา ตอรองระหว่างชุมชนและผู้มีอำนาจ เป็นระดับที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ผู้ดำเนินนโยบายหรือโครงการและประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้านการ วางแผนและตัดสินใจในการดำเนินการโครงการร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ ระดับการร่วมตัดสินใจ ติดตามตรวจสอบ และประเมินผล (Delegated Power) เป็นระดับที่ชุมชนเข้า มาเป็นคณะกรรมการหลักหรือเป็นส่วนใหญ่ ชุมชนมีสิทธิในการตัดสินใจ เข้าร่วมตรวจสอบและ ประเมินผลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องผลกระทบ ต่อสุขภาพ ประชาชน สังคม และคุณภาพสิ่งแวดล้อม และระดับการควบคุมโดยชุมชน (Citizen Control) เป็นระดับการมีส่วนร่วมของ ชุมชนขั้นสูงสุด โดยชุมชนดำเนินการด้วยตนเองทั้งหมด ทั้งด้าน การวางแผน ทำแผน ตัดสินใจโดยไม่มี เจ้าหน้าที่ของภาครัฐหรือแหล่งทุนภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่อาจจะเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุน การดำเนินงานเท่านั้น

แนวคิดทุนทางสังคม

ทุนทางสังคมเป็นแนวคิดที่นักวิชาการแขนงวิชาด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์นำมา ประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการท่องเที่ยวโดยชุมชน สำหรับทุนทางสังคม หมายถึง “สิ่งที่ดีที่มีอยู่ในชุมชน ประกอบด้วย ทรัพยากรธรรมชาติ บุคลากร ปราชญ์ชาวบ้าน เครือข่ายการรวมตัวกันในรูปแบบต่าง ๆ ภายในประชาคม บรรทัดฐาน และ ความ ไว้วางใจ ทุนทางสังคมเป็นส่วนสำคัญทำให้ผู้มีส่วนร่วมได้ทำงานร่วมกันอย่างราบรื่นและบรรลุ ถึงจุดมุ่งหมาย” สำหรับแนวคิดทุนทางสังคมได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในมิติของเครือข่าย (Networks) เพื่อประเมินสถานะปัจจุบันของชุมชนเรื่องการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยกำหนดลักษณะ ของทุนทางสังคมที่ใช้ในการวิเคราะห์หรือออกเป็น 3 รูปแบบ คือ ความสัมพันธ์ภายในชุมชนที่รู้จักกัน (Bonding Social Capital) ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับองค์กรอื่น ๆ ภายนอกชุมชน (Bridging Social Capital) และความสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการ (Linking Social Capital) ซึ่งเป็น ความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานราชการหลายหน่วยงาน เช่น องค์กร บริหารส่วนตำบล หรือสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัยในการทำวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นต้น

ประเมินสถานะปัจจุบันของชุมชนในการมีส่วนร่วมนั้น สามารถแบ่งได้ออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่มีระดับความสัมพันธ์ทุกด้านอยู่ในระดับสูง เป็นกลุ่มที่มีทุนทางสังคมที่ดี มีความร่วมมือระหว่างเครือข่ายที่ดี เป็นกลุ่มที่ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอก

กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่มีระดับความสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการที่ดี แต่มีความสัมพันธ์ ระหว่างองค์กรภายนอกอื่น ๆ อยู่ในระดับต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอาจมีความขัดแย้งซ่อนเร้นอยู่ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกระจายอำนาจ รวมถึงทรัพยากรให้มีความทั่วถึงแก่กลุ่มบุคคลที่ยังไม่มีส่วนร่วมหรือส่วน ได้ส่วนเสีย

กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่มีระดับความสัมพันธ์ทุกด้านอยู่ในระดับต่างๆ แสดงให้เห็นว่าเกิดความ ขัดแย้ง ในชุมชนเป็นอย่างมาก จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรภาครัฐและต้องสร้าง ความสัมพันธ์ใน ลักษณะการเป็นหุ้นส่วนกับสังคม

กลุ่มที่ 4 กลุ่มที่มีระดับความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภายนอกอื่น ๆ อยู่ในระดับสูง แต่มี ความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับหน่วยงานราชการ ความสัมพันธ์ในกลุ่มนี้ก่อให้เกิดความตึงเครียด ซึ่งต้องการ การสนับสนุนหรือความช่วยเหลือจากภาครัฐ

ทฤษฎีการวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)

SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์องค์กร หรือหน่วยงานในปัจจุบันเพื่อค้นหา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงาน คำว่า SWOT ย่อมาจากประเด็นที่ต้องมีการวิเคราะห์ ได้แก่ S-Strength (จุดแข็ง), W-Weakness (จุดอ่อน), O-Opportunity (โอกาส) และ T-Threat (อุปสรรค) โดยทฤษฎีนี้คิดค้นขึ้นโดย อัลเบิร์ต ฮัมฟรีย์ (Albert Humphrey) กล่าวว่า การวิเคราะห์ SWOT จะครอบคลุมขอบเขตของปัจจัยที่กว้างด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของ องค์กร ทำให้มีข้อมูลในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายที่จะถูกสร้างขึ้นมาบนจุดแข็ง ขององค์กรและ แสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางสภาพแวดล้อม และสามารถกำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเอาชนะอุปสรรคทาง สภาพแวดล้อมหรือลดจุดอ่อนขององค์กรให้มึน้อยที่สุดได้ Monika Bumbalova (2010)โดยทำการ วิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร เพื่อใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และแผนการดำเนินการต่างๆ ที่เหมาะสมต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ในการวิเคราะห์สภาพการณ์ของหมู่บ้าน และวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนและทุนทางสังคมของหมู่บ้านโดยมี รายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาประเด็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ของหมู่บ้าน ด้วยการ สนทนากลุ่มย่อย กับผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และส่วนในการดำเนินงานหมู่บ้าน ท้องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 10 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการหมู่บ้านท้องเที่ยวโดยชุมชน ผู้นำ ชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยมีตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือในการ วิจัยเชิงคุณภาพที่สำคัญ จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความไวทางทฤษฎี (Theoristic Sensitivity) และมีความรู้ ในเรื่องที่จะศึกษา จากภูมิความรู้ การศึกษาเอกสาร หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการวิเคราะห์

สภาพการณ์ของชุมชน สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ด้วยตนเอง ผู้วิจัยใช้แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม(Guideline) เป็นแนวคำถามปลายเปิด แบบไม่มีโครงสร้างที่เข้มงวด ซึ่งสร้างแนวคำถามจาก 3 ส่วนหลัก คือ มโนทัศน์หรือประเด็นการศึกษา (Study Concept) คำถามหรือประเด็นการสนทนา (Questions) และประเด็นในการซักถาม (ชาย โพธิสิตา, 2550 : 232) มีการใช้เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูป ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องบันทึกเสียงแบบพกพา และโทรศัพท์มือถือในการทำการบันทึกเสียงและผู้จัดบันทึก ใช้สมุดบันทึกและปากกาในการจดบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยในระหว่างการสนทนาผู้วิจัยได้รับ อนุญาตเพื่อบันทึกเสียง การสัมภาษณ์ดังกล่าว การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของการวิจัยใช้วิธีการ ตรวจสอบสามเส้าด้าน ข้อมูลที่ ต่างกัน (Data Triangulation) โดย ทำ การ ตรวจสอบ ข้อมูล เรื่องเดียวกัน จากแหล่งข้อมูลหลายแหล่งที่มีความแตกต่างกันจนกระทั่งข้อมูลที่ได้ถึงจุดอิ่มตัว (Theoretical Saturation) (สุภางค์ จันทวานิช, 2556) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยถอดเทปการสนทนาจากการสัมภาษณ์ แบบคำต่อคำ (Verbatim)

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุนทางสังคมของ หมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และ ส่วนในการดำเนินงานหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 15 คน โดย การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ตัวผู้วิจัย แนวข้อคำถามที่เป็นคำถามปลายเปิดด้วยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และโปรแกรม บันทึกเสียงในมือถือสมาร์ตโฟน และสมุดสำหรับจดบันทึก โดยในระหว่างการสนทนาผู้วิจัยได้รับ อนุญาตเพื่อบันทึกเสียงการ สัมภาษณ์ดังกล่าว การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของการวิจัยใช้วิธีการ ตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล ที่ ต่างกัน (Data Triangulation) โดยทำการตรวจสอบข้อมูลเรื่องเดียวกัน จากแหล่งข้อมูลหลายแหล่งที่มีความแตกต่างกันจนกระทั่งข้อมูลที่ได้ถึงจุดอิ่มตัว (Theoretical Saturation) (สุภางค์ จันทวานิช, 2556, หน้า 34) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยถอดเทปการสนทนาจากการสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (Verbatim)

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์สภาพการณ์ของหมู่บ้าน

การวิเคราะห์สภาพการณ์ของหมู่บ้าน ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ SWOT ในการศึกษา สภาพการณ์ของหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อค้นหา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่อาจ ส่งผลต่อการดำเนินงานหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ 2 ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก เพื่อให้เรารู้จักตนเอง และรู้จักสภาพแวดล้อมใน เพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อหมู่บ้านซึ่งจะครอบคลุม ขอบเขตของปัจจัยที่กว้าง ด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ขององค์กรทำให้มีข้อมูล ในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายที่จะถูกสร้างขึ้นมาบนจุดแข็งของหมู่บ้านและแสวงหาประโยชน์จาก โอกาสทางสภาพแวดล้อม และสามารถกำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเอาชนะอุปสรรคทางสภาพแวดล้อม หรือลด จุดอ่อนขององค์กรให้มึน้อยที่สุดได้ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์สภาพการณ์ ของบ้านบางสะแก ตำบลบาง

สะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เป็นที่รู้จักและมีศักยภาพในการดำเนินงาน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

แสดงสภาพการณ์ของหมู่บ้าน จากการวิเคราะห์ SWOT

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p>บ้านบางสะแกเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน และคนในชุมชน ระดับที่สูง ในการขับเคลื่อนงาน โดยมีการให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรให้มีโอกาสได้เพิ่มพูนความรู้ โดยการเข้าสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันร่วมอบรมพัฒนาตนเอง ทำให้เกิดการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีทุนชุมชนที่ดี คนในชุมชนมีความสามัคคี มีการบริหารจัดการกลุ่มที่ดีและเป็นระบบ โดยคนในชุมชน มีกฎกติกาของชุมชน มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ และกิจกรรมในวันสำคัญ ๆ ร่วมกันอยู่เป็นประจำ ทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลา มีกองทุนของชุมชน ที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว คนในชุมชนใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นชุมชนที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน คนในชุมชนมีความตระหนักและให้ความร่วมมือในเรื่องของสิ่งแวดล้อม เช่น การคัดแยกขยะตามบ้านเรือน กิจกรรมการลงแขกกลอง มีร้านค้าชุมชน และมีเสียงตามสายเพื่อใช้ประชาสัมพันธ์กันภายในหมู่บ้าน</p>	<p>บ้านบางสะแกยังมีการผูกขาดการค้าของคนในชุมชนมากเกินไป ทำให้ขาดความหลากหลายเชิงการค้า เติมนกิจกรรม เช่น การทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวพวกป้ายต่าง ๆ ขาดบุคลากรในชุมชนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีมาขับเคลื่อนงานด้านการท่องเที่ยว เป็นสังคมผู้สูงอายุ มีเยาวชนน้อยและออกไปทำงานนอกพื้นที่มาขาดการเชื่อมต่อ ถ่ายโอนกิจกรรมการท่องเที่ยวแก่เยาวชน (การมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่) เนื่องจากมีการเดินทางออกไปทำงานนอกพื้นที่ สมาชิกไม่ปฏิบัติตามกฎกติกา และยังขาดการประชาสัมพันธ์สู่ภายนอกหมู่บ้าน</p>
โอกาส	อุปสรรค
<p>บ้านบางสะแกมีหน่วยงานภาคีภายนอกให้การสนับสนุนเป็นจำนวนมาก มีกลุ่ม/เครือข่าย/อาสา มาร่วมทำกิจกรรมอยู่เสมอ คนภายนอกสนใจที่จะเข้ามาศึกษาดูงานเป็นจำนวนมากเป็นหมู่บ้านที่มีโครงสร้างพื้นฐานและเส้นทางคมนาคมที่สะดวกและมีความน่าสนใจ มีรถโดยสารประจำทางผ่านเข้าออก มีแหล่งเงินทุนทั้งภายในและภายนอกชุมชน ซึ่งในปัจจุบันนโยบายของรัฐบาลในปัจจุบัน มุ่งเน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนเพิ่มมากขึ้น</p>	<p>บ้านบางสะแกยังขาดสถานที่แปรรูปสินค้า และการส่งเสริมอาชีพที่มีความหลากหลาย ยังคงประสบปัญหาภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ภัยธรรมชาติที่เกิดจากพายุ อยู่บ่อยครั้ง ปัญหาผลผลิตราคาตกต่ำ ส่วนราชการในพื้นที่ขาดการบูรณาการเนื่องจากต้องปฏิบัติงานตามผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงาน และในเรื่องของนักท่องเที่ยวที่ลดในช่วงขณะนี้ เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการลดลงของนักท่องเที่ยว เช่น ปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และโรคติดต่อ (Covid - 19)</p>

การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนและระดับทุนทางสังคม

การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน และระดับทุนทางสังคมผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน และแนวคิดทุนทางสังคม ในการศึกษาาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน และระดับทุนทางสังคม บ้านบางสะแก จากการสัมภาษณ์เชิงลึก คณะกรรมการหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชน

ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 15 คน ว่ามีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน และระดับทุนทางสังคมในระดับใด จากการสัมภาษณ์เชิงลึกสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านบางสะแก การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในช่วงเริ่มต้นนั้น เริ่มจากการดำเนินงานการท่องเที่ยวโดยชุมชน ระดับหมู่บ้าน หลังจากนั้นมีการขยายต่อมายังหมู่บ้านข้างเคียง จากการเห็นพ้องต้องกันที่จะร่วมมือร่วมใจที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของผู้นำชุมชน ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชน การทำงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเริ่มต้นจากการทำงานร่วมกันในภาพตำบล ภายใต้ความร่วมมือของทุกหมู่บ้านจากความต้องการของคนในชุมชน ที่พร้อมจะขับเคลื่อนโดยคนในชุมชน ดังผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า “บ้านบางสะแกเป็นหมู่บ้านที่เริ่มต้นจากการทำงานวิจัยเรื่องลำปะโดง สมัยท่านผู้ว่าประภาส บุญยนิติ จากเดิมผู้นำชุมชนไม่ค่อยมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน จนหลัง ๆ มีการจัดประชุมและดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เป็นประจำทุกเดือน เช่น การประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการระดับตำบล กิจกรรมลงแขกกลองกลอง เป็นต้น นับเป็นจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอย่างแท้จริงจนถึงปัจจุบัน” ปัจจุบันมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารการท่องเที่ยวโดยชุมชนและอาสาสมัครในการทำงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระดับตำบล ในชื่อ กลุ่มรักษ์บางสะแก เพื่อเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชน ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาร่วมกิจกรรมของชุมชน เป็นผู้ร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงมีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม และเป็นระบบเพื่อนำไปพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นผลทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

จากการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านบางสะแก สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนของบ้านบางสะแก อยู่ในระดับการร่วมดำเนินการ ซึ่งมีการกระจายอำนาจผ่านการเจรจาต่อรองระหว่างชุมชนและผู้มีอำนาจ ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้านการวางแผนและตัดสินใจในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

2. ระดับทุนทางสังคมของบ้านบางสะแก แบ่งออกได้เป็น 3 มิติ ดังนี้

มิติภายในชุมชน พบว่าชุมชนมีความสัมพันธ์กันในระดับเครือญาติ และเพื่อนฝูง มีความใกล้ชิดกันค่อนข้างสูง ไปมาหาสู่กันเสมอ มีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรและคณะกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชนขึ้นในระดับตำบล ในชื่อ กลุ่มรักษ์บางสะแก เพื่อขับเคลื่อนงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมถึงกลุ่มองค์กรต่าง ๆ มีการจัดตั้งเครือข่ายเยาวชนในชื่อ ชมรม TO BE NUMBER ONE ตำบลบางสะแก ดังผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า “เด็กๆ ชมรม TO BE NUMBER ONE” จะมาร่วมกันเรียนรู้การทำงานของชุมชนร่วมกับผู้นำเพื่อเป็นการปลูกฝังเยาวชนในชุมชนเกิดความรักความสามัคคีกัน เป็นประจำ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ แสดงออกถึงความสามัคคี ป้องกันยาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน ร่วมกับผู้ใหญ่เกิดเป็นความสามัคคีกันแบบพี่น้องแบบเครือญาติขึ้นภายในชุมชน” มีการรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มส้มโอ กลุ่มขนมไทย กลุ่มเย็บกระถางใบตองแห้ง กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากน้ำผึ้ง และกลุ่มแปรรูปผลไม้ เป็นต้น ทั้งยังมีสถานที่เป็นศูนย์รวมที่แสดงถึงความสัมพันธ์และการสร้างเครือข่ายของคนในชุมชน เช่น ศาลาประชาคม ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน วัดบางสะแก ศูนย์อนามัยชุมชน เป็นต้น รวมถึงมีการสนับสนุนกลุ่มอาชีพของคนในชุมชน เพื่อไปขายภายนอกหมู่บ้านเป็นการเพิ่มการตลาดให้กับคนในชุมชน ทั้งยังมีการแจกแจงรายละเอียดค่าใช้จ่ายโดยละเอียดและเป็นธรรมให้ได้รับทราบ ในที่ประชุมคณะกรรมการอีกด้วย

มิติความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานราชการ พบว่าชุมชนมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานราชการหลายหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบลบางสะแก สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางคนที สำนักงานเกษตรอำเภอบางคนที สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบางคนที กศน.อำเภอบางคนที และโรงเรียนวัดบางสะแก (ล้อมประชาชนกุล) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในการจัดทำโครงการต่างๆ อีกด้วย ดังผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า “ตำบลบางสะแกได้รับการสนับสนุน จากหน่วยงานราชการในเกือบจะทุกๆ กิจกรรม ในรูปแบบของการบูรณาการ และมีการประสานความร่วมมือในการทำงานร่วมกับหมู่บ้านอื่น ทั้งที่อยู่ในอำเภอเดียวกันและต่างอำเภอ” เช่น ได้รับคัดเลือกเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนของกรมการพัฒนาชุมชน เป็นต้น

มิติระหว่างชุมชนกับองค์กรอื่น ๆ ภายนอกชุมชน พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกองค์กรประชาคมคนรักแม่กลองที่มีเครือข่ายในทุกอำเภอ ร่วมกันทำงานโดยผู้ที่จะเข้ามาเป็นตัวแทนของชุมชนในการประเมินจะต้องเป็นตัวแทนที่เกิดจากคนในชุมชนเป็นผู้ประเมินให้เข้ามาร่วมและจัดให้มีการประชาคมในทุกวันพฤหัสบดี เพื่อคัดเลือกหมู่บ้านที่มีความพร้อมในการเข้ารับการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ ดังผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า “ตำบลบางสะแกได้รับคัดเลือกเข้าร่วมโครงการดีๆ หลากหลายโครงการ ไม่ว่าจะเป็นโครงการหนึ่งหอการค้าหนึ่ง ที่เกิดจากการลงความเห็นระหว่างชุมชนกับองค์กรอื่น ๆ ภายนอกชุมชนในการคัดเลือกชุมชน” มีการจัดงาน Pomelo Run เพื่อระดมทุนตั้งกลุ่มกองทุนผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านเพื่อให้หมู่บ้านเป็นที่รู้จักและเชื่อเชิญให้คนเดินทางกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง ซึ่งในการจัดงานในครั้งนี้ จะมีการติดต่อสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกมากมาย นอกจากนี้บ้านบางสะแกยังได้รับการไว้วางใจจากสหประชาชาติ (UN) ในการเป็นพื้นที่เป้าหมายของ UN ในการจัดโครงการต่างๆ ในด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสนับสนุนตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ในการกำหนดโครงการต่างๆ ซึ่งบ้านบางสะแกเป็นชุมชนเดียว ในประเทศที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นพื้นที่เป้าหมายในทุกปี

กล่าวคือ บ้านบางสะแกมีทุนทางสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีความโดดเด่น อยู่ในระดับที่สูงทั้งด้านทุนมนุษย์ ชุมชนมีผู้นำที่มีความเข้มแข็ง มีปราชญ์ชาวบ้าน มีอาสาสมัครภายในชุมชนมากมาย ด้านทุนที่เป็นสถาบัน ชุมชนมีองค์กรและสถาบันต่างๆ มากมาย ทั้งองค์กรชุมชน สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว สถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ และด้านทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีที่ดีงาม และสถาปัตยกรรมที่สวยงาม เมื่อชุมชนมีทุนทางสังคมที่สูง ย่อมสามารถสร้างความเข้มแข็งและทำให้เกิดความร่วมมือของคนในชุมชนได้มาก หากทำการวิเคราะห์ทุนทางสังคมจะเห็นได้ว่าบ้านบางสะแกมีทุนทางสังคมอยู่ในระดับสูงทุกด้าน จัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 คือกลุ่มที่มีระดับความสัมพันธ์ทุกด้านอยู่ในระดับสูง เป็นกลุ่มที่มีทุนทางสังคมที่ดี ความร่วมมือที่ดี ระหว่างเครือข่ายทั้งกับหน่วยงานราชการ และองค์กรอื่นๆ ภายนอกชุมชน ไม่จำเป็นที่จะต้องการความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกมากนัก

อภิปรายผล

การศึกษาผลการวิเคราะห์สภาพการณ์ การมีส่วนร่วมของชุมชน และทุนทางสังคมของหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านบางสะแก สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนของบ้านบางสะแกอยู่ในระดับการร่วมดำเนินการ และมีทุนทางสังคมที่มีระดับความสัมพันธ์ทุกด้านอยู่ในระดับสูง มีทุนทางสังคมที่ดี มีความร่วมมือระหว่างเครือข่ายที่ดี ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกมากนัก

จากการวิเคราะห์สภาพการณ์ของบ้านบางสะแก แสดงให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของชุมชน ด้านการท่องเที่ยวของชุมชนในปัจจุบัน โดยบ้านบางสะแกเป็นหมู่บ้านที่มีศักยภาพในการเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนครบถ้วนทั้ง 3 องค์ประกอบ ทั้งในด้านศักยภาพคน ศักยภาพพื้นที่ และศักยภาพด้านการจัดการ (ธนาคารอมสิน, 2561) และยังมีองค์ประกอบของการท่องเที่ยวครบถ้วนทั้ง 5 องค์ประกอบคือสิ่งดึงดูดใจ การเข้าถึง กิจกรรมการท่องเที่ยว ที่พักแรม และสิ่งอำนวยความสะดวก Dickman (1996) ที่แสดงถึงความพร้อมในการเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชน นอกจากนี้ควรมีการวางแผนการพัฒนาหมู่บ้านควรนำจุดอ่อนและอุปสรรค ของการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน และนำมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนในอนาคต

บ้านบางสะแกมีระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชนมาก สามารถกระจายอำนาจผ่านการเจรจาต่อรองระหว่างชุมชนและผู้มีอำนาจ ทำให้มีการวางแผนและตัดสินใจในการดำเนินการโครงการร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดเป็นทุนทางสังคมที่ดี เนื่องจากได้รับความร่วมมือที่ดีจากทั้งภายในและภายนอก สำหรับการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกนั้น หากแต่ไม่มีหน่วยงานใดที่สามารถให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อย่างครบถ้วน จำเป็นต้องมีการได้รับความร่วมมือจากภาคที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาศักยภาพ และความสามารถในการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน พงนา สวนศรี (2546) และสิ่งที่สำคัญสิ่งหนึ่งคือ ผู้นำของชุมชนมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ สามารถบริหารจัดการชุมชนได้อย่างเป็นระบบ กระตุ้นในคนในชุมชนเกิดความตื่นตัวและพร้อมที่จะร่วมดำเนินกิจกรรมทั้งนี้ในการดำเนินงาน มีจิตสำนึก การพึ่งพาตนเอง การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบโดยการให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ จากการผ่านการเข้าร่วมในกระบวนการชุมชน ให้มีแผนชุมชน ที่ประกอบไปด้วย การพัฒนาทุกๆ ด้านของชุมชน อัจฉรา ปานพ่วง (2553) และการท่องเที่ยวโดยชุมชนสิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้ คือการกำหนดทิศทางในการดำเนินงาน ควรมีการวางแผนทางในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ระดับชุมชนที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัด เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพต่อไป วิทยา จันทร์แดง (2555)

ข้อเสนอแนะด้านวิชาการและการจัดการ

1. การดำเนินงานหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชน สิ่งหนึ่งที่ต้องมีเมื่อมองถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน คือการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน เช่นการเกิดโรคระบาด ชุมชนเองควรมีการวางแผนสำรองในการดำเนินงานเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต หากเกิดเหตุการณ์ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมที่ทำให้การดำเนินงานหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนหยุดชะงัก ควรมีแผนสำรองในการรับมือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2. หมู่บ้านควรนำจุดอ่อนและปัญหาที่ได้จากการศึกษาสภาพการณ์ นำเข้าบูรณาการแผนหมู่บ้านและแผนของตำบล เพื่อเป็นข้อมูลในการเสนอของบประมาณจากทางราชการ หรือใช้ในการวางแผนทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านบางสะแกต่อไป

3. ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรร่วมบูรณาการความร่วมมือในการสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณ โดยการนำเข้าแผนจัดสรรงบประมาณ เพื่อเป็นการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ให้การดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

เอกสารอ้างอิง

จักรกฤษณ์ เจริญสิทธิ์, ปัญจรัศมี สามนแสน, ชลธิชา พันธุ์สว่างและคณะ. (2561). ทูตทางสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา: การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านผาหมอน อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 8(1), 70.

ชาย โพธิ์สิตา. (2550). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่3)*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

ณัฐพัชร์ มณีโรจน์. (2560). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 13(2), 25-46.

พจนา สวนศรี. (2546). *คู่มือการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.

พจนา สวนศรี และสมภพ ยี่จ่อหอ. 2556. *คู่มือมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. เชียงใหม่.

วิทยา จันทร์แดง. (2555). *การพัฒนารูปแบบการบริหาร จัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน*. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

สถาบันพระปกเกล้า. (2554). *การศึกษาทูตทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ส. เจริญการพิมพ์.

สุจิตราภรณ์ จุสปาโล. (2557). "การจัดทำแผนการตลาดโดยชุมชนบกกันเคย ตำบลต้นยาง จังหวัดสตูล". *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.

สุภางค์ จันทร์วานิช. 2556. *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 12 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หน่วยวิเคราะห์เศรษฐกิจฐานราก ส่วนเศรษฐกิจฐานราก ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ ธุรกิจและเศรษฐกิจฐานราก ธนาคารออมสิน/ (2561)./ การท่องเที่ยวชุมชน./ 31 มีนาคม 2563 ,/ จากเว็บไซต์: https://www.gsb.or.th/getattachment/36295a2d-169a-4bc4-8ecc-38d3769b1211/GR_report_travel_internet_detail.aspx

อัจฉรา ปานพ่วง. (2553). *การศึกษาชุมชนเข้มแข็งตาม นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลปากโทกอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก*. การค้นคว้าอิสระ. รัฐประศาสน ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Dickman, S. (1996). *Tourism: An Introductory Text*. (2nd ed). Sydney: Hodder Education.

- Etsuko Okazaki. (2008). A community -based tourism model : its conception and use. *Journal of sustainable tourism*. Vol.16, No.5, 2008
- Monika Bumbalova. (2010). *Analysis of agritourism in Arkansas and Slovakia: Strengths, weaknesses, opportunities and threats*. University of arkansas, 2010, 148 pages; 1487439.
- David A. Fennell. (1999). *Tourism ethics*. Canada : Brock University.
- Giampiccoli, A.,&Kalis, J.H.(2012). *Tourism, Food, and Culture : Community – Based Tourism, Local Food, and Community Development in Mpondoland*. *Culture, Agriculture, Food& Environment*, 34(2), 101-123. doi:10.1111/j.2153-9561.2012.01071.x